פו: יום הכיפורים פרק שמיני יומא

עין משפט נר מצוה

א [מיי' פ"ז מהלכות תשובה הלכה ה]:
ב מיי' פ"ב מהלכות תשובה הלכה ג סמג לאוין עח:
ג מיי' שם הלכה ה:
ד מיי' שם פ"ג הל"ב:
ה מיי' פ"ב מהלכות תשובה הל' ח סמג עשין כ: טוש"ע א"ח סי' תרז סעיף ד:
ו מיי' פ"ז מהלכות תשובה הלכה ח:

מוסף רש"י

נ"שיות לו כהיתר. דומה נ"שיעוי סהיבר (עדרין ל: ו עי"ש טוטה כב:). אל יכתב ס"רחני. שממחוק אוסה ס"סה מן המקרא ושמחק ה"כר לעולמים (סנהדרין קז:). ל קטלא נפיק. ליסא עליו ה"מ"א ועל עצמו היה אומר (נ"ם ז:). וצבו ביתיה לית ד' א עביד. לרבי מימו אינו ע"ם סמן (שם). וריקן ל"ביתיה אזיל. שאינו מסתכר כ"ן כלום (שם). ולואי ש"הא ביאה. שלחתו לבימי, כ ציאה. שיעלמו מבימי נגלו מ"ם, שלא לטעה ואעגם (שם).

רבינו חננאל

גדולה תשובה שדוחה את ל' חעשה שבתורה והוא ה' גרש אשתו ונישאה לאחר כ' ואסיקנא לא קשיא ה' ביחיד הא בציבור. כ' מר אין זה הדין בציבור א' א ביחיד. גדולה תשובה ש' קרבת הגאולה, ותוגותיו נע' זין לו כזכיות, ומארבת יב' ו, שנאמר ובשוב רשע מ' רכו וחיה. תניא אדם מ' ינא חבריו ספק מתפיים לו ספק אין מתפיים לו, אבל הקב"ה ודאי מתפיים לו אפילו בדברים, שנאמר קד' עמכם דברים ושובו אל ה', ולא עוד אלא ש' חזיק לו טובה שנאמר וקח טוב, ולא עוד אלא ש' עלה עליו הכתוב כאילו הי' יב קרבן ונשלמה פר ם שפתינו. היכי דמי בעל תש' בה, אמר רב כל שבא ליי' עבירה פעם ראשונה ש' יה וניצל הימנה. מחרי ר' ה' ה באותו מקום באותה אש' ה, אר כיוצא בה, ובאותו הס' ק. בעבירות שבין אדם לח' ביה, אשרי נשוי פשע כס' חטאה. כין אדם לחבירו מכ' ה פשעיו לא יצלח. ויש אר' רים כאן בחטא מפורסם וכו' בחטא שאינו מפורסם. תני' ר' יוסי בי' יהודה או' ר עבר אדם עבירה פעם ראשונה ושנייה ושלישית, מו' לין לו אם ישוב, רבי'ית אין מוחלין לו, שנאמר על של' שה פשעי ישראל ועל אר' עה לא אשיבנו, ולא תינ' א בציבור אלא אפילו ביח' ד שנאמר הן כל אלה יפע' אל פעמים שלש עם גבר עבירות שבין אדם למ' ום אם יתודה עליהן יום הכ' ים אינו זה אינו צריך עוד להו' ידות עליהן, ואם חזור ומ' ה עליהן עליו הכתוב אומ' כסיל שונה באולתו. ר' ליעזר אומר הרי הוא מש' בח שנאמר וחטאתי נגדי תמי', אלא מהו מקיים כסיל שת' באולתו, כדרב הונא

מסורת הש"ס

א) [מיי' פ"ז מהלכות תשובה הלכה הז]:
ב) מיי' פ"ב מהלכות תשובה הלכה ג סמג לאוין עח:
ג) מיי' שם הלכה ה:
ד) מיי' שם פ"ג הל"ב:
ה) מיי' פ"ב מהלכות תשובה הל' ח סמג עשין כ: טוש"ע א"ח סי' תרז סעיף ד:
ו) מיי' פ"ז מהלכות תשובה הלכה ח:
ז) [ל"ל ואומר], ח) [הרא"ש סימן י"ז וכע"י ליתא לכל זה ועי' ברכ אלפס דף' בנוסחא אחרת], ט) [תוספתא פפ"ד], ע) [מקרא כלי ר' וצליל"ה], י) כע"י רבי אלעזר בר יהודה, כ) [מ"ק מז:] פוטה כב. ערכין ל: קדושין כ. מ., ל) [תוספתא פ"ד הי"ד], מ) ברכות לב. [סנהדרין קכ.], נ) [עי' סנהדרין קז.], ס) [הייני מכות מרדות מדרבנן וכ"כ הריב"ש סי' מז ועי"ש], ע) [תוספתא פ"ד הי"ב], פ) סנהדרין ז:, צ) [הך דרבא ליתא בסנהדרין וכן כע"י הכסף ליתא], ק) [כל זה ליתא בברכות לב.], ר) [ל"ל ומשה], ש) [פוטה יג.].

גליון הש"ס

גמ' יחיד שעשה תשובה בוחלין לבל העולם. הרמ"ע מפפני כמתמר מיקור דין מ"מ פ"ד כתב פירוש חלקם בברים הללו לגיות ערבים זה לזה הוא הנמחל בוכוחו עכ"ל:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ת"ר יוחנן כו' נ"ב ס"ש ר' יוחנן אמר עד ולא עד בכלל ומי א"ר יוחנן הכי והא אמר ר' יוחנן גדולה תשובה וכו' אלי נאם ה' לא קשיא הא ביחיד הא בצבור א"ר יוסי הגלילי גדולה תשובה שמביאה גאולה שנאמר ובא לציון וגו' מאי טעמא ובא לציון גואל משום ולשבי פשע ביעקב אמר ר' יונתן גדולה תשובה שמקרבת גאולה לעולם שנאמר שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבא וצדקתי להגלות אמר רב נקש כו': (ב) שם גדולה תשובה שמתרכת ימיו ושנותיו של אדם: (ג) שם מקנים את תכיכו ספק מתפיים כו' כ"ל ומיכח בדברים נמתק: (ד) שם ואח"ל אחר מתפיים הימנו ספק מתפיים ממנו בדברים וכו' אכל מדת הקב"ה אינו כן אדם עובר כו': (ה) שם יחיד שעשה תשובה מוחלין לו ולכל העולם כולו: (ו) שם פעם ראשונה ושניה ופרידש הימנה מחרי רב יהודה באותה אשה ובאותו פרק ובאותו מקום כל"ל: (ז) שם כ"ש אומר אין צריך שנאמר אשרי נשוי פשע: (ח) שם ולואי שתהא ביאה כיציאה וכי הוה אזי אמתכוכא אמרה אמר כו' כל"ל ותיכוח רבא כי הוה נפיק כו' עד ולואי שתהא ביאה כיציאה נמחק: (ט) רש"י ד"ה לדרבא מפוכתם של רבים לפי ששבב אפי מן היחיד: (י) ד"ה בבא ובו' ליתו אותה העבירה שנכשל בה כבר: (כ) ד"ה בחטא אשה כו' שעבר שם כבר העבירה ובאותו פרק שמתוך וכו' שנכשל בה כבר כו':

תוס' ישנים

וצריך לפרט את החטא. וע"י כך מיקנו כתפלות של יום הכפורים על חטא שחטאנו לפניך בחוטם ותכריו: תשובת רשעים מוחלטין מעכבת. לף אחר שנתחם גזר דין מיהו מ"מ קופי לבא לידי תקלה שאין גזר דין של יחיד נקרע כדאמרינן בכתם השנה (דף יח.) אי נמי ר' יצחק היא דאמר יפה לעקה לאדם כן קודם גזר דין כן לאחר גזר דין:

לא תעשה שבתורה. לא יוכל בעלה הראשון וגו': **כי כשלא בעוון.** עוון יחשב כמכשול שהיא שגגה: **עליהם (היו) [הוא] יחיה.** על כל מה שעשה ולף על העבירות: **מפשעיו הימנו.** מקבל הימנו פיוסים: **ונשלמה פרים שפתינו.** במקום פרים: **נדבה.** מקונלת נרצון יותר ממוכה: **ארפא משובתם.** (ט) מן היחיד: **שבא דבר עבירה לידו.** (י) שנכשל בה כבר: **באותה אשה באותו מקום.** שעבר שם (כ) העבירה ואותו פרק מתוך שדומה מכל וכל לזמן שנכשל בו כבר ילרו מתגבר עליו ואומר לו ראה פלונית ואותו מקום ואותו פרק הוא קוים עשה מה שעשית כבר: **כשוי מעשה.** שלא נתגלה עוונו: **נחטא מפורסם.** טוב לו שיודה ויתבייש ולא יכפור בו: **נחטא שאינו מפורסם.** לא יגלה חטאו וכבוד השם הוא שכל מה שאדם חוטא בסתרים מיעוט כבוד שמים הוא: **עבירות שבין אדם לחבירו.** יגלה לרבים שיבקשו ממנו שיתחנו לו: **והטאתי נגדי תמיד.** איני סבור שכפרת לי והרי הוא תמיד כאילו הוא נגדי עומד: **ולריך לפרט את החטא.** כשהוא מתודה אומר חטא פלוני חטאתי: **כדר' יגאי.** לא הזכיר העון אלא למעטו ולומר אתה גרמת להם משל (כ) לאדם שהיה לו בן נאה ומאכילו ומשקהו ותולה לו כיס של דינרין בצוארו והושיבו בפתח זוגות מה יעשה אלא יחטא: **הכי גרס בספרי משה אמר יבבא סורחני שנאמר יען לא האמנתם בי.** בכל מקום שנכתב מיתתו שם נכתב סרחונו. אלמא ניחא למתניה זמנין טובא: **לשבי נשים.** שלוחות: **אמה קלקלה.** זנתה והתרו בה למלקות כך דור המדבר מתו במדבר שהאמינו למרגלים (כ) (משה) מת במדבר על שמעו לא המורים אמר יבבא סורחני אלא יאמרו אף אני קלקלתי כמותם: **פני שביעית.** תמיד אלא כיבלו כל לרכן וכאמנה אמר והיתה שבת הארץ לכם לאכלה (ויקרא כה) לאכלה ולא להפסד: **מפרסמין את החנפין.** שהן רשעים ומרגלין עצמן כלדיקים אם יש מכיר במעשיו מלוה לפרסמו מפני חילול השם שבני אדם למידין ממעשיו שסבורין עליו שהוא לדיק ועוד כשבא עליו פורענות בני אדם אומרים מה הועיל לו זכותו: **שנאמר ובשוב לדיק מלדקו.** סיפיה דקרא ונתתי מכשול לפניו ולפיו ממנה לידו חטא גלוי לכל שיכשל בו וידעו את מעשיו: **המוחלטין.** רשעים גמורין: **אלוה רשעים פוסה הקלה.** מתוך שלומה הם יושבין ומתהרין בעבירות: **והרשום.** הרשנות: **מקברה בעליה.** שנאמר (שמות ח) ויעמת יוסף תחילה ואח"כ כל אחיו (כ): **ולואי שתהא ביאה.** ממנה בלא חטא כציאה: **נפיק לדינא.** לחיות דן דין: בלבו

שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם מדת בשר ודם מקניט את חבירו (א) בדברים ספק מתפיים הימנו ספק אין מתפיים הימנו וא"ת מתפיים הימנו ספק מתפיים (ד) בדברים ספק אין מתפיים בדברים אבל הקב"ה אדם עובר עבירה בסתר מתפיים ממנו בדברים שנאמר [5]קחו עמכם דברים ושובו אל ה' ולא עוד אלא שמחזיק לו טובה שנאמר וקח טוב ולא עוד אלא שמעלה עליו הכתוב כאילו הקריב פרים שנאמר [5]ונשלמה פרים שפתינו שמא תאמר פרי חובה ת"ל [6]ארפא משובתם אוהבם נדבה תניא (ז)היה ר"מ אומר גדולה תשובה שבשביל (ח)יחיד שעשה תשובה מוחלין (ט) לכל העולם כולו שנא' ארפא משובתם אוהבם נדבה כי שב אפי ממנו מהם לא נאמר אלא ממנו [7]היכי דמי בעל תשובה אמר רב יהודה (י)כגון שבאת לידו דבר עבירה פעם ראשונה ושניה (ו) וניצל הימנה מחרי רב יהודה באותה אשה באותו פרק באותו מקום א"ר יהודה רב רמי כתיב [7]אשרי נשוי פשע כסוי חטאה וכתיב [8]מכסה פשעיו לא יצליח לא קשיא הא בחטא שאינו מפורסם רב זוטרא בר טוביה אמר רב נחמן כאן בעבירות שבין אדם לחבירו [9]כאן בעבירות שבין אדם למקום תניא ר' יוסי בר יהודה אומר אדם [7]עובר עבירה פעם ראשונה מוחלין לו שניה מוחלין לו שלישית מוחלין לו רביעית אין מוחלין לו שנאמר [9]כה אמר ה' על שלשה פשעי ישראל ועל ארבעה לא אשיבנו (ונאמר) [10]הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר מאי ואומר וכי תימא הני מילי בציבור אבל ביחיד לא ת"ש הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר (מכאן ואילך אין מוחלין לו שנאמר על שלשה פשעי ישראל ועל ארבעה לא אשיבנו) ת"ר (כ)עבירות שהתודה עליהן יוה"כ זה לא יתודה עליהן יום הכפורים אחר ואם שנה בהן צריך להתודות יוה"כ אחר ואם לא שנה בהן וחזר והתודה עליהן עליו הכתוב אומר [11]ככלב שב על (כ)קיאו כסיל שונה באולתו [12]רבי אליעזר בן יעקב אומר [13]כ"ש שהוא משובח שנאמר [12]כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד אלא מה אני מקיים ככלב שב על קיאו וגו' כדרב הונא דאמר רב הונא כיון (כ)שעבר אדם עבירה ושנה בה התורה לו הותרה לו סלקא דעתך אלא אימא נעשית לו כהיתר (ל)וצריך לפרוט את החטא שנאמר [13]אנא חטא העם הזה חטאה גדולה ויעשו להם אלהי זהב דברי ר' יהודה בן בבא רבי עקיבא אומר (מ) אשרי נשוי פשע כסוי חטאה אלא מהו שאמר משה ויעשו להם אלהי זהב כדר' ינאי דאמר ר' ינאי (נ)אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא רבש"ע כסף וזהב שהרבית להם לישראל עד שאמרו די גרם להם שיעשו אלהי זהב שני פרנסים טובים עמדו להם לישראל משה ודוד משה אמר יכתב סורחני שנאמר [14]יען לא האמנתם בי להקדישני דוד אמר (ס)אל יכתב סורחני שנאמר אשרי נשוי פשע כסוי חטאה משל דמשה ודוד למה הדבר דומה לשתי נשים שלקו בבית דין אחת קלקלה ואחת אכלה פני שביעית אמרה להן אותה שאכלה פני שביעית בבקשה מכם הודיעו על מה היא (ע)לוקה שלא יאמרו על מה שזו לוקה זו לוקה הביאו פני שביעית ותלו בצוארה והיו מכריזין לפניה ואומרין על עסקי שביעית היא לוקה (פ)מפרסמין את החנפין מפני חילול השם שנאמר [15]ובשוב צדיק מצדקו ועשה עול ונתתי מכשול לפניו תשובת המוחלטין מעכבת הפורענות ואע"פ שנתחתם עליו גזר דין של פורענות שלות רשעים סופה תקלה והרשות מקברת את בעליה ערום נכנס לה וערום יצא ממנה. ולואי שתהא יציאה כביאה (ר)רב כי הוה נפיק למידן דינא אמר הכי בצבו נפשיה לקטלא אזיל ולואי שתהא ביאה כיציאה (ש)רבא כי הוה נפיק לדינא אמר הכי בצבו

בצבו

דאמר כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה התורה לו ונעשית לו כהיתר. וצריך לפרוט את החטא שנאמר ויעשו להם אלהי זהב. ר' עקיבא אומר אין צריך שנאמר כסוי חטאה, אלא מה אני מקיים ויעשו להם אלהי זהב כו'. שני פרנסים טובים עמדו להם לישראל, משה אמר יכתב סורחוני שנאמר יען לא האמנתם בי להקדישני ואם אין מחני נא מספרך ונו'. ודוד אמר אל יכתב סורחוני שנאמר אשרי נשוי פשע כסוי חטאה משל לשתי נשים שקלקלו כו'. מפרסמין את החנפים מפני חלול השם שנאמר ובשוב צדיק מצדקתו ועשה עול ונתתי מכשול לפניו. כדי לפרסמו. תשובת המוחלטין מעכבת [הפורענות] אפילו לאחר שנתחתם גזר דין. שלות רשעים סופה תקלה. והרשות מקברת בעליה, ערום נכנס לה וערום יוצא ממנה. ולואי שתהא יציאה מן העולם כביאה לעולם בלא עון. רב כד הוה נפיק לדינא אמר הכי בדעות נפשי לקטלא אזיל ובצו ביתי (לינא) [לית הוא] עביד וריקן לביתי אייל ולואי שתהא ביאה בכית כיציאה מבית בלא עון.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com